

Tıp Öğrencilerinde Eşcinselliğe İlişkin Tutumlar ve İlişkili Etkenler

Berke BETİN¹, Şükrü Alperen KORKMAZ², Demet GÜLEÇ ÖYEKÇİN³

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, tıp fakültesi öğrencilerinde cinsel yönelime ilişkin tutumları etkileyebilecek psikososyal etmenlerin belirlenmesi, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların ve cinsel mitlerin homofobi ile ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmaya Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2022-2023 eğitim yılında öğrenim gören 457 tıp öğrencisi dahil edilmiştir. Katılımcılara Sosyodemografik veri formu, Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği, Cinsel Mitler Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği verilmiştir.

Bulgular: Tıp fakültesi beşinci ve altıncı sınıfta eğitim gören öğrencilerin birinci sınıftakilere göre homofobi puanları daha düşüktür. Psikiyatrik tedavi alan ve kendisini laik-seküler olarak tanımlayan öğrencilerde homofobi puanları daha düşüktür. Cinsel Mitler ile homofobi puanları arasında pozitif; Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ile homofobi puanları arasında ise negatif ilişki saptanmıştır. Yapılan hiyerarşik regresyon analizine göre sağ siyasi yönelim, muhafazakâr olma, cinsel mitlere yüksek düzeylerde inanma ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi olmayan tutumlar gösterme homofobinin yordayıcılarıdır. Aracılık analizinin sonucuna göre ise cinsel mitlerin homofobi üzerine etkisinde, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar kısmi aracı değişkendir.

Sonuç: Çalışmamızdaki bulgular, cinsel yönelime ilişkin tutumların gelişiminde psikososyal, kültürel etkenlerin önemini ve tıp müfredatı içerisinde doğru ve kapsamlı cinsellik eğitiminin gerekliliğini vurgulamaktadır. Kapsamlı ve eşitlikçi bir eğitimin homofobiye yönelik stresi azaltacağı öngörülebilir.

Anahtar Sözcükler: Cinsel eğitim, cinsiyet rolü, eşcinsellik, ruh sağlığı, tıp öğrencisi

ABSTRACT

Attitudes Towards Homosexuality and Associated Factors Among Medical Students

Objective: This study aimed to determine the psychosocial factors that may influence attitudes toward sexual orientation among medical students and to explore the relationship between attitudes regarding gender roles, sexual myths, and homophobia.

Method: A total of 457 medical students from Çanakkale Onsekiz Mart University in Türkiye were included in the study during the 2022-2023 academic year. Participants received the Sociodemographic Data Form, Hudson & Ricketts Homophobia Scale, Sexual Myths Scale, and Gender Role Attitudes Scale.

Results: Homophobia scores were found to be lower among fifth- and sixth-grade medical students compared to first-year students. Lower rates of homophobia were observed in students receiving psychiatric treatment and those who identify as secular. Hierarchical regression analysis revealed a positive correlation between sexual myths and homophobia, and a negative correlation between gender role attitudes and homophobia. Predictors of homophobia include right-wing political orientation, conservatism, a high belief in sexual myths, and non-egalitarian attitudes toward gender roles. Finally, a mediation analysis demonstrated that attitudes toward gender roles serve as a partial mediating variable in the relationship between sexual myths and homophobia.

Conclusion: The findings of our study highlight the significance of psychosocial and cultural factors in shaping attitudes toward sexual orientation and the need for accurate and comprehensive sexuality education in the medical curriculum. It is expected that thorough and equitable education will mitigate the stress associated with homophobia.

Keywords: Gender role, homosexuality, medical student, mental health, sex education

Atf için: Betin B, Korkmaz ŞA, Güleç Öyekçin D (2025) Tıp Öğrencilerinde Eşcinselliğe İlişkin Tutumlar ve İlişkili Etkenler. *Türk Psikiyatri Derg* 36:475–483. <https://doi.org/10.5080/u27527>

Geliş Tarihi: 01.06.2024, **Kabul Tarihi:** 20.04.2025, **Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 21.08.2025

¹Psikiyatrist, ²Dr. Öğr. Üyesi, ³Prof., Onsekiz Mart Üniv. Tıp Fak., Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD, Çanakkale, Türkiye

Şükrü Alperen Korkmaz, e-posta: alperen.korkmaz@comu.edu.tr

GİRİŞ

Homofobi, eşcinsel ilişkilere yönelik mitler ve kalıp yargılara dayalı duygusal tepkiler ve olumsuz tutumlar şeklinde tanımlanan bir ayrımcılık şeklidir (Snively 2004). Bu ayrımcılık, bireylerin dışlanması, damgalanmasına ve istismar edilmesine sebep olmaktadır. Bireyler, ayrımcılığın hedefi haline geldiklerinde, kişisel ve toplumsal alanda çeşitli zorluklarla yüzleşmektedirler (Meyer 2003). Homofobi, günümüzde halen önemli bir toplumsal sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Homofobi, eşcinsel bireylerin toplumsal damgalanma ve ötekileştirme süreçleri içerisindeki deneyimlerine bağlı olarak dışsal (şiddet, ayrımcılık) ve içsel (içselleştirilmiş homofobi) streslere neden olmaktadır. Bu stres etmenleri, bireylerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Newcomb ve Mustanski 2010). Toplumda eşcinsel bireylere karşı geliştirilen önyargı ve ayrımcılık; eşcinsel bireylerde duygudurum ve anksiyete bozukluklarını, alkol-madde kötüye kullanımını ve intihar riskini arttırmaktadır (Önal ve Yalçınoglu 2014). Bu bakımdan ele alındığında, homofobi, önemli bir ruh sağlığı sorunu olarak öne çıkmaktadır.

Ülkemizde de eşcinsellere karşı önyargılar ve olumsuz tutumlar yaygın bir şekilde gözlemlenmektedir. Bu tür olumsuz tutumların, Türk kültürünün geleneksel, ataerkil ve otoriter aile yapısıyla ilişkilendirildiği ifade edilmektedir (Kağıtçıbaşı 2017). Orta ve Camgöz (2018), 2002 ile 2017 yılları arasında Türkiye’de yapılan homofobi ile ilgili çalışmaları derledikleri araştırmalarının sonucunda, Türkiye’de genel olarak eşcinsellere yönelik önyargının yüksek ve tutumların olumsuz yönde olduğunu saptamışlardır. Yine aynı çalışmada homofobik tutumların, cinsiyet, dini görüş, toplum cinsiyet rollerine yönelik tutumlar ve eşcinsel bireylerle tanışıklık düzeyi gibi birçok değişkenden etkilendiği belirlenmiştir. Yapılan toplum tabanlı araştırmalarda (Jäckle ve Wenzelburger 2015, Rollè ve ark. 2022), erkeklerin kadınlara kıyasla, eşcinsellere yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarının da daha geleneksel olduğu bildirilmektedir (Öngen ve Aytac 2013, Yıldız ve Keçeci 2016).

Eşcinsel bireylerin maruz kaldığı fiziksel, sözlü saldırılar ve şiddet, toplumun hemen hemen her alanında gözlenebilmektedir (Kılıçaslan 2017). Toplumda cinsel yönelim çeşitliliğine karşı olumlu tutumların arttığı bildiriliyor olsa da damgalama ve ayrımcılık dünya genelinde sürmekte ve bu durum, cinsel azınlıkların karşılaştığı sağlık eşitsizliklerinin başlıca nedenlerinden biri olmaya devam etmektedir (Başar 2025). Eşcinsel bireyler, cinsel kimlik ve yönelimlerini ifşa ettiklerinde olumsuz bir davranışla karşılaşacaklarını ve kaliteli bir sağlık hizmeti alamayacaklarını düşünmektedirler (Ayhan ve ark. 2020). Keleş ve arkadaşları (2018) ülkemizde yaptığı bir araştırmada; lezbiyen, gay, biseksüel, trans ve kendini diğer cinsel kimliklerle tanımlayanların (LGBT+) kendilerini sağlık çalışanlarına ifade etmekte güçlük yaşadıklarını, ötekileştirdiklerini,

hekimlerin bilgisizliği ve deneyimsizliği nedeniyle sağlık hizmetinden yararlanırken sorun yaşadıklarını bildirmiştir. Florez-Salamanca ve Rubio (2013), New York’ta tıp öğrencileri arasında cinsel önyargıyı analiz ederken, önyargıyı LGBT nüfusunun damgalanması ve dışlanması ana etkeni olarak kavramsallaştırmaktadır. Bu bulgular incelendiğinde, hekimlerin tutumu yalnızca LGBT bireylerin ruh sağlığını etkilemekle kalmaz, aynı zamanda onların sağlık hizmetlerine erişimlerini de doğrudan belirleyen önemli bir etmendir. Bu bağlamda homofobi ve bu tutumlara neden olabilecek etkenler, psikiyatrinin önemli bir konusudur. Hekimlerin ve özellikle ruh sağlığı çalışanlarının eşcinsel bireylerle temasının yüksek olduğu düşünüldüğünde, sağlık çalışanlarının tutumu LGBT bireylerin ruhsal iyilik hallerinin önemli bir belirleyicisidir. Bu açıdan tıp fakültesi öğrencilerinin hem cinsel azınlıklarla hem de psikiyatriyle temaslarının artırılması önemlidir. Yapılan bir araştırmada (Corrigan ve Watson, 2002), geçmişte veya halen psikiyatrik tedavi alan bireylerin kendilerini anlama ve başkalarına empati geliştirme becerisinin artabileceği, bunun da homofobik tutumların azalmasına katkıda bulunabileceği belirtilmiştir. Bu bakımdan öğrencilerin psikiyatri ile temasının bağlamının da homofobiyi etkileyebileceği düşünülebilir. Tüm bu nedenlerle, gelecekte hekim olarak görev yapacak tıp öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumlarını ve bu tutumlara neden olabilecek etkenleri saptamak, tıp eğitiminde geliştirilecek müdahale programlarının içeriğinin belirlenmesi ve gelecekte eşcinsel bireylerin daha kaliteli sağlık hizmeti alabilmeleri açısından önem arz etmektedir (Klaman ve ark. 1999).

Cinsellikle ilgili mitler, bireyin cinselliğe bakış açısını ve cinsel deneyimlerini etkileyen en önemli etkenlerden biridir (Fennell ve Grant 2019). Cinselliğe ilişkin mitler ve önyargılar, eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları da beraberinde getirir. Ruh sağlığı çalışanlarına yönelik yapılan bir araştırmada, katılımcıların cinsel mitlere inanma oranları ile homofobik tutumları arasında pozitif bir ilişki olduğu, özellikle cinsel yönelim, cinsel davranış ve cinsel memnuniyet ile ilgili mitlerin yüksek homofobi düzeylerini yordadığı saptanmıştır (Turan ve Güler 2022). Cinsel mitlerin homofobi üzerindeki etkisini anlamada toplumsal cinsiyet rolleri etkisi önemli olabilir. Cinsel mitler, bireylerin cinsellik konusundaki yanlış inançlarını şekillendirerek, özellikle toplumsal cinsiyet normlarına sıkı sıkıya bağlı bireylerde homofobik tutumları artırabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin hem kendileri hem de diğerleri hakkındaki algılarını çerçeveleyerek, homofobiyi güçlendiren veya azaltan bir bağlam yaratabilir. Araştırmalar, geleneksel toplumsal cinsiyet normlarına bağlılık seviyesinin yüksek olduğu bireylerde homofobinin daha yaygın olduğunu göstermektedir (Herek, 2000). Ayrıca, cinsiyet eşitliği algısının artmasının homofobiyi azaltabileceğine dair bulgular, toplumsal cinsiyet rollerinin bu ilişki üzerindeki aracı etkisini desteklemektedir (Sakallı, 2002). Bu bağlamda, cinsel mitler

ve homofobi arasındaki ilişkide toplumsal cinsiyet rollerinin rolünü incelemek, homofobinin psikososyal mekanizmalarını anlamada değerli bir bakış açısı sunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, tıp fakültesi öğrencilerinde homofobik tutumları etkileyecek psikososyal, kültürel ve demografik etkenleri araştırmak; toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ve cinsel mitlere inanma düzeylerini belirlemek ve bu etkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın hipotezleri şunlardır: 1. Tıp öğrencilerinde homofobik tutumlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir; 2. Tıp öğrencilerinin siyasi ve ideolojik görüşleri homofobi düzeylerini etkilemektedir; 3. Psikiyatrik tedavi öyküsü tıp öğrencilerinde homofobi düzeylerini etkilemektedir; 4. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik geleneksel tutum gösteren tıp öğrencilerinde homofobi düzeyleri daha yüksektir; 5. Cinsel mitlere inanma düzeyi yüksek öğrencilerde homofobik tutumlar daha sık gözlenmektedir; 6. Cinsel mitlere inanma düzeyinin homofobi üzerindeki etkisinde, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu aracı bir rol oynamaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışma, Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tıp fakültesinde 2022-2023 döneminde eğitim gören, çalışmaya katılmaya gönüllü öğrenciler ile yapılmıştır. Dönem temsilcileri aracılığıyla öğrencilere ulaşılarak çalışma hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılmaya gönüllü öğrencilere çevrimiçi formlar aracılığıyla ölçekler uygulanmıştır. Evrenin büyüklüğü 2022-2023 döneminde eğitim gören toplam öğrenci sayısı (N=1037) olarak planlanmıştır. Hata payı (alfa)= 0,05, Güç (1-β) = 0,80 ve çalışmada araştırılmak istenen eşcinselliğe ilişkin tutum en yüksek varyans durumu (p=0.5) varsayılarak, örneklem büyüklüğü için Cochran formülü kullanıldığında bu kesitsel çalışma için en az katılması gereken öğrenci sayısı n=281 olduğu belirlenmiştir (Cochran, 1977). Gönüllülük esasına göre toplamda n=572 katılımcıya ölçekler uygulanmıştır. Yapılan analizlerde 115 katılımcının soruları uygun şekilde cevaplamadığı (yanıtlama süresinin çok kısa oluşu, demografik ve psikososyal veri formundaki uygunsuz yanıtlar, tüm sorulara aynı şıkları işaretleyerek yanıt verme) görülmüş ve verilerin güvenilirliği açısından bu katılımcıların verileri analizlere dahil edilmemiştir. Nihai örneklem n=457 katılımcıdan oluşmuştur.

Çalışma, Google Forms ile hazırlanan elektronik bir anket kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın başında tüm katılımcılardan araştırma hakkında bilgi verilerek ve devam etmek isteyip istemedikleri sorularak çevrimiçi bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Yalnızca “evet” seçeneğini işaretleyen katılımcılar anket sayfasına yönlendirilmiş ve katılımcılar istedikleri zaman çalışmadan çekilebilmiştir. Çalışmaya dahil olan öğrencilerin adı-soyadı ve kimlik numarası gibi kişisel bilgileri çalışmanın hiçbir yerinde kaydedilmemiştir. Çevrimiçi formun internet bağlantısı tüm dönem temsilcileriyle bir

mesajlaşma uygulaması üzerinden paylaşılmış, ayrıca üniversitenin bilgi yönetim sisteminden de tüm tıp fakültesi öğrencilerine çalışmayla ilgili afiş iletilmiştir. Tüm katılımcılar anketi 20-30 dakika içinde tamamlamıştır.

Çalışmada dört farklı veri toplama aracı kullanılmıştır: katılımcıların (1) demografik özellikleri ve toplumsal hayata yönelik düşüncelerini öğrenmek amacıyla Sosyodemografik Veri Formu, (2) eşcinsellere yönelik görüş ve tutumlarını öğrenmek için Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği, (3) cinsellikle ilgili inanışlarını değerlendirmek için Cinsel Mitler Ölçeği, (4) toplumsal cinsiyet rollerine yönelik algı ve tutumlarını belirlemek amacıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Bu araştırma için Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (18.01.2023-2023/02-18).

Veri Formları

Demografik ve Psikososyal Veri Formu

Katılımcıların demografik bilgileri, toplum ve evlilik hayatında dinin yeri hakkındaki düşünceleri, aile içi şiddet, ruhsal hastalık ve tedavi öyküsü, siyasi ve ideolojik görüşlerini öğrenmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış toplam 29 soruyu içeren bir formdur. Dini yetiştirilme tarzı (dini kurallara uygun bir şekilde yetiştirilip yetiştirilmedikleri), muhafazakâr görüşe sahip olup olmadıkları (kültürel ve dini geleneklere sıkı sıkıya bağlı kalan, değişime karşı temkinli yaklaşan görüş) sorularak değerlendirilmiştir. Siyasi ve ideolojik görüşlerle ilgili tanımlamalar verilmiş (Sol siyasi görüş: Toplumda eşitlik, sosyal adalet ve devletin ekonomide daha fazla rol almasını savunan bir ideolojik yaklaşım. Sağ görüş: Geleneksel değerlere öncelik veren, piyasaya dayalı ekonomik politikaları destekleyen görüşler. Merkez görüş: Hem sağ hem sol politik fikirlerden bağımsız, orta bir pozisyonu benimseyen görüşler) ve katılımcıların kendilerini yakın gördüğü kavramı işaretlemeleri istenmiştir.

Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği (HRHÖ)

Eşcinsel bireylere yönelik tutumları ölçmek amacıyla Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilen 25 maddelik, tek boyutlu, 6'lı Likert tipi bir ölçektir. Araştırmada, ölçeğin Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından uyarlanan 24 maddelik Türkçe formu kullanılmıştır. Türkçe formu, Cronbach alfa değeri = 0,94 ile yüksek güvenilirliğe sahip bulunmuştur. Ölçekte, katılımcılardan her bir maddeyi 1 (hiç katılmıyorum) ile 6 (çok katılmıyorum) arasında derecelendirmeleri istenmiştir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, yüksek homofobi düzeyine işaret etmektedir. Bu çalışma örneğinde HRHÖ'nün Cronbach alfa değeri de 0,96 olarak hesaplanmıştır.

Cinsel Mitler Ölçeği (CMÖ)

Cinsel mitlere yönelik tutum düzeyini ölçmek için Gölbaşı ve arkadaşları tarafından (2016) geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlik çalışması araştırmacılarca yapılmış 28 sorudan oluşan,

5'li Likert tipi Cinsel Mitler Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek "Asla Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)" biçiminde tepkileri yansıtan maddeleri içermektedir. Alınan puanın yüksek olması durumunda cinsel mitlere inanç düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılır. Bu çalışma örnekleminde CMÖ'nün Cronbach alfa değeri 0,96 olarak hesaplanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, García-Cueto ve arkadaşları (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte bireylerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumunu belirlemeye yönelik 20 madde yer almaktadır. Ölçek tek boyutlu 5'li Likert tipi (1=Hiç katılmıyorum - 5=Tamamen katılıyorum) derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğin Türkçe güvenirlik geçerliği Bakıoğlu ve Türküm (2018) tarafından yapılmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar eşitlikçi tutum lehine, düşük puanlar ise geleneksel tutum lehine değerlendirilmektedir. Bu çalışmada örnekleminde, ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,90 olarak hesaplanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Bu çalışmada elde edilen verilerin özetlenmesi için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. HRHÖ puanı, CMÖ puanı, TCRTÖ puanı ve yaş gibi sürekli (sayısal) değişkenler, ortalama $\pm$ standart sapma ve minimum ve maksimum değerlerle ifade edilirken, kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak sunulmuştur. İstatistiksel analizler yapılmadan önce toplanan veri grubunun standart normal dağılım ölçütlerini karşılayıp karşılamadığı değerlendirilmiştir. Sayısal değişkenlerin normallik durumları için; çarpıklık ve basıklık değerlerinin $-1,5$ ile $+1,5$ arasında olması gerekliliği referans alınmıştır (Tabachnick ve ark. 2019). Ayrıca Merkezi Limit Teoremi, eğer örneklem yeteri kadar büyükse ($n=30+$), değişkenlerin dağılımına bakılmaksızın ortalamaların örnekleme dağılımının normal dağılacığını, normal dağılım ihlalinin büyük bir soruna neden olacağı öne sürmektedir (Tabachnick ve Fidel, 2013). Bu bilgiler doğrultusunda analizlerin parametrik istatistik tekniklerle yapılmasına karar verilmiştir. Tüm sürekli değişkenlere bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Welch ANOVA, Pearson korelasyon ve kısmi (parsiyel) korelasyon analizleri uygulanmıştır. Cohen'in korelasyon katsayısı için etki büyüklüğü aralıkları: $0,10 < r < 0,30$ küçük etki, $0,30 < r < 0,50$ orta düzeyde etki ve $r \geq 0,50$ büyük etkidir (Cohen, 1988). ANOVA'da istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara Post-hoc LSD ve Bonferroni testleri yapılmıştır. Homofobiyi yordayan etkenleri saptamak amacıyla hiyerarşik çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Bağımlı değişkendeki varyansın ne kadarının model tarafından açıklandığı düzeltilmiş R2 değeri ile belirlenmiştir (çok kategorili durumlarda kukla değişken kullanılmıştır). Cinsel mitler ve homofobi arasındaki ilişkide; toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun aracı değişken olup olmadığının tespiti için aracı değişken analizi yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık

için $p < 0,05$ kabul edilmiştir ve tüm istatistiksel anlamlılıklar çift kuyrukludur (two-tailed). Elde edilen verilerin istatistiksel analizi IBM SPSS 28.0 (IBM, NY, ABD) programı ile yapılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların, cinsel mitler ve homofobi arasındaki ilişkide aracı değişken olup olmadığının tespit edilmesi için PROCESS Macro (Model 4) kullanılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların sosyodemografik verileri Tablo 1'de gösterilmiştir. Çalışmaya katılan 457 katılımcının %53,8'i kadın ($n = 246$), %46,2'si erkek ($n=211$) idi. Ölçek puanları cinsiyetler bakımından karşılaştırıldığında, HRHÖ, CMÖ ve TCRTÖ toplam puanlarının erkek öğrencilerde anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (tüm p'ler $< 0,001$).

Korelasyon Analizleri

HRHÖ, CMÖ ve TCRTÖ arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Ölçekler arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür (tüm p değerleri $< 0,001$) (Tablo 2). Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve öğrenim gördükleri dönemler kontrol altına alındığında, homofobi ile cinsel mitler arasında güçlü ve pozitif bir korelasyon ($r=0,52$, $p < 0,001$), homofobi ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasında ise orta güçte ve negatif korelasyon ($r = -0,44$, $p < 0,001$) olduğu görülmüştür.

Ölçek puanlarıyla (HRHÖ, CMÖ ve TCRTÖ) ile yaş arasında ilişki Pearson korelasyon analiziyle değerlendirildiğinde, yaş ile CMÖ puanları arasında negatif bir ilişki saptanmıştır ($r = -0,175$, $p < 0,001$). Diğer ölçek puanları ile yaş arasında ilişki belirlenmemiştir ($p > 0,05$). Ayrıca, ruhsal tedavi öyküsü olanlarda, HRHÖ puanları anlamlı olarak daha düşük iken ($t=3,812$, $p < 0,001$), diğer ölçek puanları benzerdi ($p > 0,05$).

Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği Puanlarını Yordayan Değişkenler

Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği puanlarını yordayan değişkenler hiyerarşik çoklu regresyon modeli ile değerlendirilmiştir (Tablo 3).

İlk olarak modele katılımcıların öğrenim gördükleri dönem değişkenleri ile cinsiyet (referans kategori: kadın) eklenmiş ve bu değişkenler homofobideki varyansın %10,9'unu açıklamıştır. İkinci adımda CMÖ ve TCRTÖ değişkenleri girilmiş, cinsiyet ve dönem değişkeni kontrol altında tutulduğunda bu iki kontrol ölçümü homofobideki varyansın %28,6'sını açıklamıştır ($p < 0,001$). Üçüncü adımda modele yetiştirilme tarzında dinin yeri, toplum yaşamında dini kuralları benimseyip benimsememe, psikiyatrik tedavi öyküsü, katılımcıların siyasi görüşü, bireyin kendisini muhafazakâr ve/veya laik seküler tanımlayıp tanımlamadığı eklenmiştir. Dönem, cinsiyet, CMÖ ve TCRTÖ değişkenleri kontrol altında tutulduğunda eklenen

Tablo 1. Katılımcıların demografik ve klinik özellikleri

	Toplam (n, %)	Erkek (n, %)	Kadın (n, %)	p
Toplam katılımcı	457	211 (%46,2)	246 (%53,8)	0,100
Sınıflara göre dağılım				0,490
1.sınıf	142 (%31,1)	57 (%40,1)	85 (%59,9)	
2.sınıf	73 (%16,0)	34 (%46,6)	39 (%53,4)	
3.sınıf	42 (%9,2)	24 (%57,1)	18 (%42,9)	
4.sınıf	36 (%7,9)	17 (%47,2)	19 (%52,8)	
5.sınıf	84 (%18,4)	41 (%48,8)	43 (%51,2)	
6.sınıf	80 (%17,5)	38 (%47,5)	42 (%52,5)	
Yetiştirilmede dini kurallar benimsenen	281 (%61,5)	130 (%61,6)	151 (%61,4)	0,060
Toplum yaşamında dini kurallar benimsenen	89 (%19,5)	44 (%20,9)	45 (%18,3)	0,490
Kendini muhafazakâr olarak tanımlayan	102 (%22,3)	50 (%23,7)	52 (%21,1)	0,054
Kendini milliyetçi olarak tanımlayan	276 (%60,4)	127 (%60,2)	149 (%60,6)	0,934
Kendini laik-seküler olarak tanımlayan	364 (%79,6)	167 (%79,1)	197 (%80,1)	0,081
Siyasi görüşü				0,055
-Sol	240 (%52,5)	104 (%49,3)	136 (%55,3)	
-Merkez	178 (%38,9)	82 (%38,9)	96 (%39)	
-Sağ	39 (%8,5)	25 (%11,8)	14 (%5,7)	
Aile içi şiddet öyküsü	70 (%15,3)	39 (%18,5)	31 (%12,6)	0,082
Ailesinin aylık geliri				0,406
-Gelir gidere denk	245 (%53,6)	106 (%50,2)	139 (%56,5)	
-Gelir giderden fazla	152 (%33,3)	75 (%35,6)	77 (%31,3)	
-Gelir giderden az	60 (%13,1)	30 (%14,2)	30 (%12,1)	
Ruhsal hastalık tanısı	113 (%24,7)	47 (%22,3)	66 (%26,8)	0,143
Ruhsal tedavi öyküsü	64 (%14,0)	25 (%11,8)	39 (%15,9)	0,219
Ailede ruhsal hastalık öyküsü	74 (%16,2)	31 (%14,7)	43 (%17,5)	0,420

HRHÖ: Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği; CMÖ: Cinsel Mitler Ölçeği; TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Tablo 2. Ölçek puanları, cinsiyet grupları arasında karşılaştırma ve puanlar arasındaki korelasyon analizi

Ölçekler	Ölçek Puanları (Ortalama±SS)	HRHÖ	CMÖ	TCRTÖ
HRHÖ	Erkek: 81,19 ± 27,26 Kadın: 64,17 ± 27,03 *p < 0,001	-		
CMÖ	Erkek: 63,37 ± 21,65 Kadın: 47,92 ± 18,62 *p < 0,001	r = 0,592 p < 0,001	-	
TCRTÖ	Erkek: 62,02 ± 9,59 Kadın: 50,66 ± 10,21 *p < 0,001	r = -0,532 p < 0,001	r = -0,594 p < 0,001	-

SS: standart sapma; HRHÖ: Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği; CMÖ: Cinsel Mitler Ölçeği; TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

*Ölçek puanlarının cinsiyet grupları arasında karşılaştırılması

altı değişken varyansın %12'sini açıklamıştır ($p < 0,001$). Bir bütün olarak tüm modeller ele alındığında eklenen bağımsız değişkenler homofobideki varyansın %51,5'ini açıklamaktadır ve her üç model de anlamlıdır (tüm p değerleri $< 0,001$).

Aracı Değişken Analiz Sonuçları

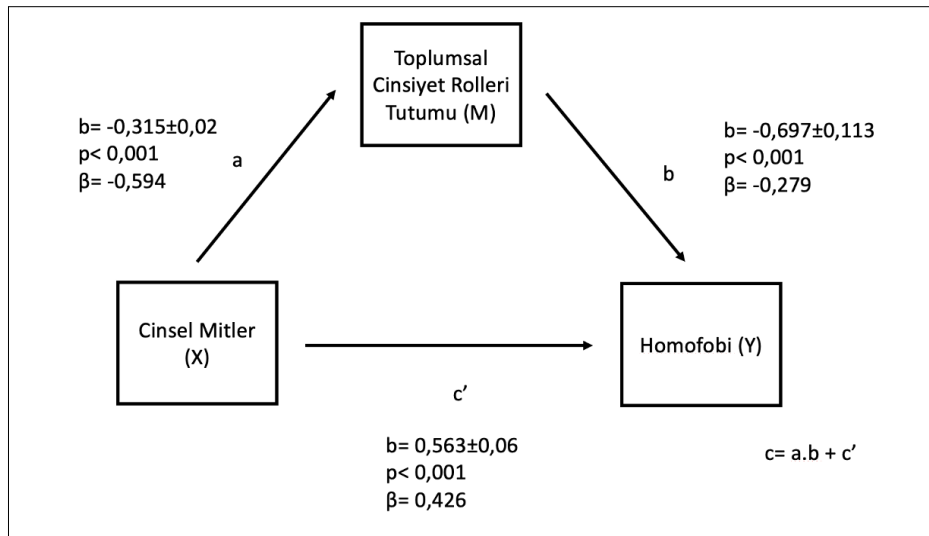
Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların, cinsel mitler ve homofobi arasındaki ilişkide aracı değişken olup olmadığının tespit edilmesi için Hayes (Process) Analizi (model 4) kullanılmıştır. Öncelikle toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar modele dahil edilmeden cinsel mitlerin homofobi üzerindeki etkisine yönelik bulgular belirtilmiştir. Buna göre; cinsel mitlerin homofobi üzerindeki etkisi

anlamlı bulunmuştur ($p < 0,001$). Değişkenler arasında pozitif bir ilişki olduğunu, HRHÖ puanındaki değişimin %35'ini ($\beta^2 = 0,350$) açıkladığını göstermiştir. İkinci aşamada modele toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar dahil edildiğinde; cinsel mitlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerindeki etkisini gösteren bulgular ile cinsel mitler ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının homofobi üzerindeki etkilerini gösteren bulgular incelenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1'deki bulgular incelendiğinde; cinsel mitlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerindeki etkisinin (a yolu) anlamlı olduğu görülmüştür ($p < 0,001$). Mevcut değişkenler arasında negatif bir ilişki olduğunu, TCRTÖ puanındaki değişimin %35,3'ünü ($\beta^2 = 0,353$) cinsel mitlerin açıkladığını

Tablo 3. Hudson & Ricketts Homofobi Ölçeği Puanlarını Yordayan Erkenler, Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi Modeli

Model		Standardize olmayan katsayılar		Standardize katsayılar		G.A. %95		
		β	SS	β	t	p	Alt sınır	Üst sınır
1	(Sabit)	78,04	2,36		32,99	<0,001	73,40	82,69
	Dönem 2	-10,29	4,05	-0,13	-2,53	0,012	-18,27	-2,31
	Dönem 3	-3,85	4,95	-0,03	-0,77	0,436	-13,58	5,87
	Dönem 4	-4,99	5,26	-0,04	-0,94	0,34	-15,33	5,34
	Dönem 5	-9,18	3,88	-0,12	-2,36	0,018	-16,80	-1,55
	Dönem 6	-11,08	3,94	-0,14	-2,81	0,005	-18,83	-3,34
	Erkek cinsiyet	17,48	2,53	0,31	6,92	<0,001	12,52	22,44
2	(Sabit)	80,86	9,09		8,88	<0,001	62,98	98,74
	TCRTÖ	-0,68	0,11	-0,27	-6,05	<0,001	-0,91	-0,46
	CMÖ	0,56	0,06	0,42	9,29	<0,001	0,44	0,68
3	(Sabit)	115,47	12,64		9,13	<0,001	90,62	140,32
	Dini yetiştirilme tarzı	1,07	2,04	0,01	0,52	0,60	-2,94	5,08
	Toplum yaşamında dini kuralları benimseme	4,83	2,83	0,06	1,70	0,088	-0,73	10,41
	Psikiyatrik tedavi öyküsü	-11,76	2,79	-0,14	-4,20	<0,001	-17,26	-6,26
	Merkez görüş	4,86	2,15	0,08	2,25	0,025	0,62	9,09
	Sağ görüş	9,69	4,02	0,09	2,41	0,016	1,78	17,61
	Muhafazakâr	11,99	2,94	0,17	4,07	<0,001	6,21	17,77
	Laik-seküler	-6,35	2,70	-0,090	-2,35	0,019	-11,66	-1,03

Model 1: $R^2=0,109$, $p<0,001$; Model 2: $R^2=0,401$, $p<0,001$; Model 3: $R^2=0,526$, $p<0,001$ β : Beta, GA: Güven aralığı, SS: Standart sapma, CMÖ: Cinsel Mitler Ölçeği; TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği**Şekil 1.** Cinsel mitler ile homofobi arasındaki ilişkide Toplumsal Cinsiyet Roller Tutumu puanının aracılık etkisi

göstermiştir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların homofobi üzerindeki etkisinin (b yolu) anlamlı olduğu görülmüştür ($p < 0,001$). Cinsel mitlerin homofobi üzerindeki doğrudan etkisi (c' yolu) anlamlıdır ($p < 0,001$). Mevcut değişkenler arasında pozitif bir ilişki olduğunu, HRHÖ puanlarındaki değişimin %18,1'ini ($\beta^2 = 0,181$) cinsel mitlerin açıkladığını göstermiştir.

Bu bulgular, cinsel mitler ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu arasında anlamlı ilişki bulunduğu ile birlikte

değerlendirildiğinde, cinsel mitlerden başlayıp toplumsal cinsiyet rolleri tutumu üzerinden devam ederek homofobiye ulaşan ilişkinin anlamlı olduğunu göstermiştir ($p < 0,001$). Ancak bulgular incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ilişkiye dahil edildikten sonra da cinsel mitler ve homofobi arasında ilişkinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0,001$). Bu bulgulara dayanarak toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun “kısmi aracı değişken” olduğu belirlenmiştir. Kısmi aracı değişken olarak saptanan toplumsal cinsiyet rolleri tutumu

Tablo 4. Cinsel Mitler Ölçek Puanlarının Homofobi Ölçek Puanları Üzerine Doğrudan Etkisi ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği Üzerinden Dolaylı Etkisi

		%95 G.A						
Tip	Etki	Tahmin	S.H.	Düşük	Yüksek	β	z	p
Dolaylı	Cinsel mit $\Rightarrow$ cinsiyet rolleri $\Rightarrow$ homofobi	0,219	0,038	0,145	0,294	0,166	5,77	<0,001
Bileşen	Cinsel mit $\Rightarrow$ cinsiyet rolleri	-0,315	0,020	-0,354	-0,276	-0,594	-15,80	<0,001
	Cinsiyet rolleri $\Rightarrow$ homofobi	-0,697	0,112	-0,917	-0,476	-0,279	-6,20	<0,001
Doğrudan	Cinsel mit $\Rightarrow$ homofobi	0,563	0,060	0,446	0,679	0,426	9,45	<0,001
Toplam	Cinsel mit $\Rightarrow$ homofobi	0,782	0,050	0,684	0,880	0,592	15,67	<0,001

β : Beta; G.A: Güven Aralığı; S.H.: Standart Hata.

Not. Betalar tamamen standartlaştırılmış etki büyüklükleridir.

modele eklendiğinde dolaylı etki ile HRHÖ puanlarının %28'ini açıklamaktadır (Tablo 4).

TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre erkek öğrencilerde homofobi puanları, kadınlara kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Yine benzer şekilde erkek öğrencilerin cinsel mitlere inanma oranı daha yüksek ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutum düzeyleri ise daha olumsuzdur. Bu açıdan sonuçlar, homofobik tutumların cinsiyete göre değişkenlik gösterdiği hipotezini doğrulamıştır. Banwari ve arkadaşlarının (2015) tıp fakültesi öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada kadın öğrencilerin, eşcinsellere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Güncel araştırmanın sonuçları bu açıdan önceki çalışmaları destekler niteliktedir. Cinsiyetler arasındaki bu farklılık toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında açıklanabilir. Homofobi, uygun toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin kültürel normların bir parçası olarak ele alınır. Bu bağlamda, eşcinselliğin uygun toplumsal cinsiyet davranışının dışında ve özellikle “erkek” cinsiyet kimliği için bir tehdit olduğu anlayışı yerleştirilmektedir (Nungesser 1983). Kadınlar genellikle bu açıdan erkeklerin maruz kaldığı heteronormatif ve patriarkal toplumsal baskılara daha az maruz kalmaktadırlar (Barron ve ark. 2008). Toplumsal cinsiyet rollerine uyma konusundaki hassasiyet, erkeklerde kadınlara kıyasla daha fazladır. Bu durum, heteroseksüel erkeklerin genellikle kadınsılık, güçsüzlük ve toplumsal cinsiyet normlarından sapma ile ilişkilendirilen eşcinsellik etiketinden kaçınma eğiliminde olmalarından kaynaklanmaktadır (Sakallı Uğurlu ve Sakallı 2004).

Çalışmanın bir diğer sonucuna göre beşinci ve altıncı sınıfta eğitim gören öğrencilerinin homofobi düzeyleri, birinci sınıflara kıyasla anlamlı şekilde daha düşüktür. Bu sonuçlar bilimsel yazındaki benzer çalışmalara paralellik göstermektedir. Grabovac ve arkadaşlarının (2014) çalışmasına göre altıncı sınıf tıp fakültesi öğrencilerinin, beşinci sınıflara kıyasla eşcinsellere yönelik tutumları daha olumludur (Grabovac ve ark. 2014). Dunjić-Kostić ve arkadaşlarının (2012) yaptığı başka bir çalışmada ise ikinci sınıf tıp öğrencilerinin eşcinsellik ile ilgili bilgi düzeyleri, altıncı sınıflara ve stajyerlere oranla daha düşük bulunmuştur. Türkiye’de sağlık çalışanlarında

yapılan çalışmalar sınırlıdır. Yertutanol ve arkadaşları (2018), yaptıkları çalışmada psikiyatristler, psikiyatri dışı hekimler ve birinci sınıf tıp öğrencilerinde eşcinsellere yönelik tutumları incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda; birinci sınıf tıp öğrencilerinde eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar en yüksek saptanırken, psikiyatristlerde en düşük bulunmuştur. Bilimsel yazındaki çalışmaların ve güncel çalışmanın sonuçları, tıp eğitimi ve klinik deneyim kapsamında değerlendirilebilir. Araştırmalara göre klinik deneyim arttıkça tıp fakültesi öğrencileri eşcinsellere yönelik daha olumlu tutum göstermektedirler (Sanchez ve ark. 2006, Burke ve ark. 2015). Tıp eğitiminin, öğrencilerin cinsellik ve cinsiyet hoşnutsuzluğu ile ilgili bilgi düzeylerini arttırdığı ve sonuç olarak homofobik tutumlarını azalttığı öngörülebilir. Aynı zamanda staj ve ön hekimlik dönemiyle birlikte öğrencilerin hastalarla iletişimleri ve klinik deneyimleri artmaktadır. Farklı hasta gruplarıyla temasın artması, öğrencilerin empati düzeylerini artırıyor olabilir. Bu durumun eşcinsellere yönelik yaklaşımı olumlu yönde etkilediği düşünülebilir.

Ruhsal bir hastalık nedeniyle tedavi gören tıp fakültesi öğrencilerinin homofobi düzeyleri, tedavi almayanlara kıyasla daha düşüktür. Bilimsel yazında psikiyatrik tedavi alma ve homofobi arasındaki ilişkiyi inceleyen fazla çalışma bulunmamakla birlikte bu sonuçlar hem eşcinsellerin hem de psikiyatrik tedavi alan bireylerin yaşadıkları damgalanma ile ilişkilendirilebilir. Eşcinseller, cinsel yönelimleri sebebiyle bireysel, kişiler arası ve yapısal düzeylerde damgalanmaya maruz kalmaktadırlar. Ayrımcılık ve damgalanma sonucu hissettikleri azınlık stresi, bireylerin çevredeki homofobik tutumları içselleştirmelerine neden olur (Hatzenbuehler ve Pachankis 2016). Benzer bir azınlık stresi ve damgalanmayı ruhsal hastalığı olan ve bu nedenle tedavi gören hastalar da yaşamaktadır (Yin ve ark. 2020). Ruhsal bozukluğu olan bireyler, toplum normlarından saptığı düşünülen davranış ve görünüşleri nedeniyle sıklıkla toplum tarafından etiketlenmekte ve damgalanmaktadır (Goffman 1986). Benzer şekilde damgalanan ve azınlık stresi yaşayan kişilerin birbirlerine karşı daha fazla hoşgörü göstermesi ve empatik bir yaklaşım sergilemesi olasıdır. Bu durum, psikiyatrik tedavi alan kişilerde eşcinsellere ve diğer azınlık bireylere yönelik tutumların daha olumlu olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Çalışmamıza göre, sağ siyasi görüşü benimsemek ve muhafazakâr olmak yüksek homofobi düzeylerini yordamaktadır. Terrizzi ve arkadaşları (2010) sosyal muhafazakârlığın eşcinselliğe yönelik önyargılarla ilişkili olduğunu saptamışlardır. Ekonomik ve sosyal politik ideolojiler ile homofobinin ilişkisinin incelendiği daha güncel bir çalışmada (Barnett ve ark. 2018) muhafazakâr ideoloji ile homofobi arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sağ popülist politikaların etkisiyle toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlerin Türkiye’de ve dünyada yükselişte olduğu ve bu hareketlerin homofobik tutumları pekiştirdiği vurgulanmaktadır (Gezgin 2024). Bu çalışma, muhafazakâr ve sağ politikaların toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtı söylemleri desteklediğini ve homofobiyi artırdığını öngörmektedir.

Çalışmaya göre, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi olmayan bir bakış açısını benimsemeleri, yüksek homofobi düzeyleri ile ilişkilidir. Sanberk ve arkadaşlarının (2016) üniversite öğrencilerinde yaptığı bir çalışmada erkeksi cinsiyet rolleri gösteren öğrencilerin homofobik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Adölesanlarda yapılan çalışmalarda (Weber ve Gredig 2018, Zmyj ve Huber-Bach 2019), yine toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi olmayan tutumların homofobiyi yordadığı saptanmıştır. Homofobi, cinsiyetlere yönelik hiyerarşik bir tutumun sonucu ve katı cinsiyet rolleri ile ilişkili geleneksel düşüncenin bir ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda homofobi, geleneksel erkeklik ve kadınlıkla ilgili değer ve etkinin sürdürülmesinde bir aracılık işlevi görmektedir. Bu açılardan bakıldığında toplumsal cinsiyete yönelik eşitlikçi olmayan tutumların homofobi açısından yordayıcı olması beklenen bir sonuçtur.

Çalışmada cinsel mitlere inanmanın, yüksek homofobi düzeylerini yordadığı saptanmıştır. Yine cinsel mitleri fazla bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi olmayan tutumlarının daha fazla olduğu gözlenmektedir. Aracılık analizinde, cinsel mitler ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların homofobi üzerine etkisi birlikte incelendiğinde, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların kısmı aracı değişken olarak saptandığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında cinselliğe ilişkin inanışların, toplumsal cinsiyete ve eşcinsellere yönelik tutumların ortak bir ekseninde şekillendiği, birbirleriyle etkileşim halinde oldukları söylenebilir. Toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde tanımlanan “erkeklik” ve “kadınlık”, cinsel yaşamda da belirli beklentileri beraberinde getirmektedir. Türkiye’de yapılan güncel bir çalışmada (Turan ve Güler 2022), ruh sağlığı çalışanlarında toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun homofobi ve cinsel mitlere inanma düzeyi ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun hem homofobi hem de cinsel mitlere inanma düzeyiyle negatif yönde bir ilişkisi olduğu, homofobi ile cinsel mitlere inanma düzeyi arasında ise pozitif yönde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Güncel çalışmada, erkek, muhafazakâr, toplum ve evlilik yaşamında dini kuralların ön

planda olması gerektiğini düşünen ve sağ yönelimli siyasi görüşe sahip katılımcılarda; benzer şekilde cinsel mitlere inanma oranlarının daha yüksek olduğu, eşitlikçi olmayan toplumsal cinsiyet anlayışına sahip oldukları ve homofobik tutumlarının daha fazla saptandığı gözlenmiştir. Bu veriler incelendiğinde her üç değişkenin de ortak risk etkenleri çerçevesinde şekillendiği söylenebilir. Bu da cinsel mit, toplumsal cinsiyet ve homofobi kavramlarının benzer bir eğilim ve düşünce sisteminin yansıması olduğu hipotezini destekler niteliktedir.

Çalışmada dikkate alınması gereken bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu çalışma, tek bir devlet üniversitesinin tıp fakültesinde tek akademik dönemde eğitim gören öğrenciler ile sınırlı tutulmuştur. Sonuçların genelleştirilebilmesi için daha büyük örneklemli ve çok merkezli çalışmalara ihtiyaç vardır. Ayrıca çalışmaya dahil edilmeyen pek çok değişken cinsel yönelime ilişkin tutumları etkileyebilir. Öz bildirim ölçekleriyle değerlendirme yapılması sosyal beğeni yanlılığına neden olabileceğinden çalışmadaki bir diğer kısıtlılıktır. Katılımcıların cinsel yönelimi de araştırmada değerlendirilmemiştir. Ayrıca öğrenciler, siyasi veya ideolojik görüşleri tam anlamamış olabilir veya uygun yanıtlar vermemiş olabilir. Bu konuda ayrıntılı ve nesnel bir değerlendirme yapılamaması çalışmanın bir diğer kısıtlılığıdır.

Tüm bu kısıtlılıklara rağmen, çalışmanın güçlü yanları da vardır. Bilimsel yazında homofobi, toplumsal cinsiyet ve cinsel mit arasındaki ilişkiyi birlikte inceleyen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Çalışmanın yeterli büyüklükte bir örneklem ile yapılmış olması da araştırmanın gücünü arttırmaktadır.

SONUÇ

Bireylerin eşcinsellere yönelik tutumlarının sosyokültürel, ideolojik ve toplumsal çok sayıda değişkenin etkisiyle şekillenir. Bu açıdan bireylerin cinsellikle ilgili doğru bilgilendirmesi büyük önem arz etmektedir. Hekimlerin bu alanda yaklaşımları, toplumun da düşüncelerinin şekillenmesinde etkili olacaktır. Bu bağlamda tıp fakültesi öğrencilerine, tıp eğitimleri boyunca yapılandırılmış cinsellik eğitimi vermek, bilgilendirme toplantıları düzenlemek faydalı olacaktır. Ayrıca tıp fakültesi öğrencilerinin bu konuda farkındalığını artırmak için psikiyatrinin katkılarından yararlanılması önemlidir. Bu katkılar, psikiyatri stajlarında cinsel yönelim ve cinsel çeşitlilik konularına önem verilmesiyle, rol oynama ve vakalarla gerçek deneyimlerin canlandırılmasıyla, damgalama ve önyargılarla yüzleşen vakaların öykülerinin incelenmesiyle oluşturulabilir. Tüm bu bulgular göz önüne alındığında, yapılandırılmış ve kapsamlı eğitim programlarının öğrencilerin bilgi düzeyini arttıracığı, eğitim müdahalelerinin içeriğinde öğrencilerin eşcinsel öznelerle tanışıklık ve iletişim düzeyini arttıracak şekilde eğitimlerin planlanmasının faydalı olacağı öngörülebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Bu araştırma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Teşekkür: Katılımcılara ulaşımı sağlayan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi dönem temsilcilerine teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Ayhan CHB, Bilgin H, Uluman OT ve ark. (2020) A Systematic Review of the Discrimination Against Sexual and Gender Minority in Health Care Settings. *Int J Health Serv* 50: 44-61.
- Bakioğlu F, Türküm AS (2018) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Önceği'nin Türkçe'ye Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kastamonu Eğitim Derg* 27: 717-725.
- Banwari G, Mistry K, Soni A ve ark. (2015) Medical Students and Interns' Knowledge About and Attitude Towards Homosexuality. *J Postgrad Med* 61: 95-100.
- Barnett MD, Öz HCM, Marsden AD 3rd. (2018) Economic and Social Political Ideology and Homophobia: The Mediating Role of Binding and Individualizing Moral Foundations. *Arch Sex Behav* 47:1183-1194.
- Barron JM, Struckman-Johnson C, Quevillon R ve ark. (2008) Heterosexual Men's Attitudes Toward Gay Men: A Hierarchical Model Including Masculinity, Openness, and Theoretical Explanations. *Psychol Men Masculinity* 9: 154-166.
- Başar K (2025) ICD-11'de Cinsel Sağlık ve İşlev Bozuklukları ile İlgili Değişiklikler ve Değişikliklerin Klinik Uygulamaya Etkileri. *Türk Psikiyatri Derg* 36:31.
- Burke SE, Dovidio JF, Przeworski JM ve ark. (2015) Do Contact and Empathy Mitigate Bias Against Gay and Lesbian People Among Heterosexual First-Year Medical Students? A Report From the Medical Student CHANGE Study. *Acad Med J Assoc Am Med Coll* 90: 645-651.
- Cochran WG (1977) *Sampling Techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Cohen J (1988) *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Routledge.
- Corrigan, PW, Watson AC (2002) Understanding the impact of stigma on people with mental illness. *World Psychiatry* 1:16-20.
- Dunjić-Kostić B, Pantović M, Vuković V ve ark. (2012) Knowledge: A Possible Tool in Shaping Medical Professionals' Attitudes Towards Homosexuality. *Psychiatr Danub* 24:143-151.
- Fennell R, Grant B (2019) Discussing Sexuality In Health Care: A Systematic Review. *J Clin Nurs* 28:3065-3076.
- Florez-Salamanca L, Rubio J (2013) Sexual Prejudice Among Medical Students. *Med Educ* 47:758-759
- García-Cueto E, Rodríguez-Díaz FJ, Bringas-Molleda C ve ark. (2015) Development of the Gender Role Attitudes Scale (GRAS) Amongst Young Spanish People. *Int J Clin Health Psychol IJCHP* 15:61-68.
- Gezgin E (2024) Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Hareketlerin Gelişimi Karşısında Akademi. *Reflektif Sosyal Bilimler Derg* 5:717-732
- Goffman E (1986) *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Touchstone ed., New York.
- Gölbasi Z, Evcli F, Eroğlu K ve ark. (2016) Sexual Myths Scale (SMS): Development, Validity and Reliability in Turkey. *Sex Disabil* 34: 75-87.
- Grabovac I, Abramović M, Komlenović G ve ark. (2014) Attitudes Towards and Knowledge About Homosexuality Among Medical Students in Zagreb. *Coll Antropol* 38: 39-45.
- Herek GM (2000) The psychology of sexual prejudice. *Curr Dir Psychol Sci* 9: 19-22.
- Hatzenbuehler ML, Pachankis JE (2016) Stigma and Minority Stress as Social Determinants of Health Among Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Youth: Research Evidence and Clinical Implications. *Pediatr Clin* 63: 985-997.
- Hudson WW, Ricketts WA (1980) A Strategy for the Measurement of Homophobia. *J Homosex* 5:357-372.
- Jäckle S, Wenzelburger G (2015) Religion, Religiosity, And The Attitudes Toward Homosexuality-A Multilevel Analysis Of 79 Countries. *J Homosex* 62: 207-241.
- Kağıtçıbaşı Ç (2017) *Family, Self, and Human Development Across Cultures: Theory and Applications*. 1. Baskı, New York, Routledge.
- Keleş Ş, Kavas MV, Yalın NY (2018) LGBT+ Individuals' Perceptions of Healthcare Services in Turkey: A Cross-sectional Qualitative Study. *J Bioethical Inq* 15:497-509.
- Kılıçaslan SC (2017) Being LGBTI in Turkey: Views of Society, Rights and Violations. *J Strateg Res Soc Sci* 3:1-20.
- Klaman DL, Grossman LS, Kopacz DR (1999) Medical Student homophobia. *J Homosex* 37:53-63
- Meyer IH (2003) Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: conceptual issues and research evidence. *Psychol Bull* 129:674-697.
- Newcomb ME, Mustanski B (2010) Internalized homophobia and internalizing mental health problems: a meta-analytic review. *Clin Psychol Rev* 30: 1019-1029.
- Nungesser G L (1983) *Homosexual Acts, Actors, and Identities*. New York, Eastbourne, Praeger Publishers.
- Orta İM, Camgöz SM (2018) Türkiye'de Yapılan Homofobi Çalışmalarına Genel Bir Bakış. *DTCF Dergisi* 58:409-439.
- Önal AE, Yalçınoglu N (2014) Eşcinsel ve Biseksüel Erkeklerin İçselleştirilmiş Homofobi Düzeyi ve Sağlık Üzerine Etkileri. *Türk Halk Sağlığı Dergisi* 12:100-112.
- Öngen B, Aytaç S (2013) Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Istanbul J Social Stud* 48:1-18.
- Rollé L, Sechi C, Santoniccolo F ve ark. (2022) The Relationship Between Sexism, Affective States, and Attitudes Toward Homosexuality in a Sample of Heterosexual Italian People. *Sex Res Soc Policy* 19: 194-206.
- Sakallı N, Uğurlu O (2001) Effects of Social Contact with Homosexuals on Heterosexual Turkish University Students' Attitudes Towards Homosexuality. *J Homosex* 42:53-62.
- Sakallı N (2002) The relationship between sexism and attitudes toward homosexuality in a sample of Turkish college students. *J Homosex* 42:53-64.
- Sakallı Uğurlu N, Sakallı O (2004) Eşcinsellik ve Eşcinsellere İlişkin Tutumlar: Önyargı ve Ayrımcılık. Kaos GL, Geylerin ve Lezbiyenlerin Sorunları ve Toplumsal Barış İçin Çözüm Arayışları, Ankara: Kaos GL Kitapları s. 51-63
- Sanberk I, Çelik M, Gök M (2016) An Investigation of University Students' Homophobia Levels Regarding Gender and Gender Roles. *J Hum Sci* 13: 4011-4019.
- Sanchez NF, Rabatin J, Sanchez JP ve ark. (2006) Medical students' Ability to Care for Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgendered Patients. *Fam Med* 38: 21-27.
- Snively CA (2004) Understanding Homophobia. *J Gay Lesbian Soc Serv* 17: 59-81.
- Tabachnick BG, Fidell LS (2013) *Using multivariate statistics*. The USA: Pearson Education
- Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB (2019) *Using Multivariate Statistics*. 7. Baskı, NY, Pearson.
- Terrizzi JA, Shook NJ, Ventis WL (2010) Disgust: A Predictor of Social Conservatism and Prejudicial Attitudes Toward Homosexuals. *Personal Individ Differ* 49:587-592.
- Turan M, Güler K (2022) Examination Of The Relationship Between Gender Roles Of Mental Health Specialists And Levels Of Sexual Myths And Homophobia. *Int J Health Sci* 6:786-802.
- Weber P, Gredig D (2018) Prevalence and Predictors of Homophobic Behavior among High School Students in Switzerland. *J Gay Lesbian Soc Serv* 30: 128-153.
- Yertutanol FDK, Candansayar S, Seydaoglu G (2019) Homophobia in Health Professionals in Ankara, Turkey: Developing a Scale. *Transcultural Psychiatry* 56:1191-1217
- Yıldız E, Keçeci O (2016) Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Uluslar Sos Araştırmalar Derg* 47:986-997.
- Yin H, Wardenar KJ, Xu G ve ark. (2020) Mental Health Stigma and Mental Health Knowledge in Chinese Population: A Cross-sectional Study. *BMC Psychiatry* 20:323.
- Zmyj N, Huber-Bach L (2019) German Adolescents' Homonegativity and the Relationship to Their Religious Denomination and Gender Role Orientation. *J LGBT Youth* 17:1-19.